

наших обставин. Великий письменник не міг знайти місця для себе в рідній журналістиці і, не раз викиданий за її облавок, знайшов нарешті притулок у редакції... польської газети, де й працював цілих десять років (1887—1897). Як не легко досталась Франкові ця робота по чужих кутках, видно з того, що не внакше, як з глибоким, пекучим жалем згадує він про той час, коли „вибув десятилітню панщину“. Але на цьому не край. Письменникові, що й сам гаразд відчував своє панщизняне становище, кинуте було обвинувачення—знайшлися такі надпатріоти!—за зраду рідного народу й „запродавство ляхам“. Ті самі люди, що старанно випихали письменника з рідної журналістики—не посоромились записати йому в рахунок оту тяжку „десятилітню панщину“. І язик ім повернувся і рука ім не затрептіла, коли вони промовляли й виписували свої глибоко облудні обвинувачення.

Щось подібне на цих днях трапилось і у нас. Маю на увазі того п'яного листа, що опублікували семеро томських студентів до д. Винниченка. Давно вже не доводилось мені читати такого огидного писання, як оцеї лист,—огидного своїм змістом, ще більш огидного своїм тоном,—тією розперзаністю людей, яким на все начхати і які прилюдно, перед усім чужим народом, можуть пробігти голісенькими, та ще й показуватимуть при тому всяких голінних штук. Столичні футуристи виходять на люде з фарбованими носами,—ваші томські футуристи не посоромились пофарбувати собі душі і з такими фарбованими душами вийшли на громаду і показують, які то вони гарні і як вони тямлять свою національну повинність. „Коли ти—напучують оце фарбовані душі д. Винниченка—людина з самоповагою і почуттям власної гідності, то перш за все не лізь у ту компанію, де тебе можуть у вічі вилаяти, поглузувати і взагалі образити“. Так пишуть фарбовані душі і тут же „у вічі лаються, глузують і взагалі ображають“... З кого глузуйте,—хотілося б запитати цих семерох—і чи не на вас часом падає той глум,—на вас, що згадуєте про самоповагу й почуття власної гідності разом вивертаєте прилюдно свої фарбовані душі? На вас, що заступаєтесь за рідну літературу і посласте подяку павам Патрашкиним?.. На вас, що протестуєте проти „хамства“, і своїм листом перевершили всяке хамство—минуле, сучасне і майбутнє?.. І чи на вас також нема крихти вини за те, що кращі наші люде *мусять* іноді йти на „багато-п'яний“—це ваш чудовий вироз—бенкет чужого письменства, щоб тяжкою панщиною на чужому полі одробляти за ту ганебну байдужність, ту крижану холодність, якою окутає своє письменство рідна обивательщина? І ви, побачивши жертву власної байдужності на чужій панщині, ви не упустили зручного моменту—бо з вас же „патріоти!“—щоб не жбурнути незаслуженим докором, не вибити очей „ковалком хліба“... І ви—на те ж ви й фарбовані душі—зробіте це з такою делікатністю, якої не кожен сорт паперу може знести. І вам ні на хвчлину не приходить думка до голови—яке право ви, фарбовані душі, маєте бабратися в чужій душі і, бабраючись, закликати її туди „де можуть у вічі вилаяти, поглузувати і взагалі образити?“ І як реагуватиме на цей заклик та чужа душа, яку ви пробуєте заплювати, не тямлючи, що ті плювки вертаються вам же в лице?

Іх було семеро, цих зважливих капосників, семеро фарбованих душ, цих над-патріотів, що обрались бути за цензорів нашого літературного життя. І ім, семером, що так розписалися вимовно в своєму корчемному патріотизмі, нагадаю ще слова людяни, яку теж пробували були оплювати попередники наших фарбованих душ, а яку тепер закидають ювілейними оваціями. У відповідь на патріотичний гвалт Франко благав для України одного з неба—

Щоб з голя й голоду не бігли геть від тебе
Твої найліпші сини;
Щоб сячів твоїх іх власне покоління
На глум не брало і на сміх;
Щоб монументом іх не було те каміння,
Яким в віддалу за плідючого насіння
Ще при житті обкльовано іх.

Затямте ж добре ці слова, повні гіркої отрути вашої слова—ви, семеро фарбованих душ!..

Сергій Єфремов.

Фарбовані душі.

Що підняли на тебе галас:
„Не любить Русі він ні раз“—
Навляю! Я, синку, ліпше знаю
Всю ту патріотичну аграю
Й ціну її любовних фраз.

Ів. Франко.

З біографії Франка знаємо один епизод, надзвичайно характерний для